

Ma'u e Fāмили Fo'ou 'o Matangi

Fa'u 'e John Carr
Tā Fakatātā 'e Philip Webb

Ma'u e Fāmili Fo'ou 'o Matangi

Vahe I

'I he 'aho' ni ne toe hoko ai pē me'a tatau. Na'e fakatokanga'i 'e Matangi 'oku 'i ai e me'a 'oku ma'ali hake 'i 'olunga he funga 'āpapa' 'o ne 'ilo pau ko e ki'i fakakina ve'e ua' eni 'oku toe foki mai.

Makape hake 'a Matangi ki 'olunga 'o moulu ki he ve'e 'aa' kae ngaolo hono seini ha'i' he la'i sima 'i mui ai'. Pea' ne tu'u tatali 'i mui he fu'u 'akau'.

Fakafokifā e 'asi hake 'a e ki'i fakakina'. Taimi'i pē 'e Matangi kae'oua kuo' ne a'u hake ki he puha meili papa he tuliki matapā hū'anga'. Pea' ne toki puna atu!

Ne puna atu 'a Matangi mo 'ene kālou' pea ngungulu ki he ki'i fakakina'. Na'e holomui fakatovave e ki'i fakakina' mo 'ene ilifia'. Ko e seini ha'i 'o Matangi' ne mano'o hono kia' 'o ne fusi'i ia ki mui he'ene puna 'o tu'u'aki hono ongo va'e mui'. Na'a' ne kālou pē kae lele'osi atu e ki'i fakakina'.

Ne tokoto hifo ai pē 'a Matangi kuo hela he kālou mo fiefia', ka 'i he taimi tatau ne loto mamahi. Ko e taimi pē eni 'i he 'aho' 'oku' ne tali ma'u pē ki ai ke fakailifia'i e ki'i fakakina' pea kuo lava ia.

Ko e toenga e 'aho' ko e me'a pē 'a Matangi 'oku fai' ko e tokoto he faliki' – fiekaia, ta'elata mo siosionoa pē . Mātuku hono kau tauhi' he konga lahi e 'aho' kae nono'o pē ia ki he ki'i puha papa 'oku ui 'e he kakai' ko e 'ākuli'.

Taimi 'e ni'ihī 'oku fa'a vete e seini 'o Matangi' kae tukuange ke lele takai holo pē he loto 'ataa', koloa pē ke 'oua 'e kālou, kelikeli luu, tāmoloki e ngoue vesitapolo', kaunoa he hapo pulu 'a e fānau' pe u'u 'enau 'ū tisi tolo hapo'.

Na'e 'ikai ke faka'atā 'a Matangi ke hū ki fale. Ne te'eki ke taki ia 'e ha taha ke luelue he hala' talu mei he'ene kei si'i. Ka ko e efiafi eni ne liliu ai e me'a kotoa.

Vahe 2

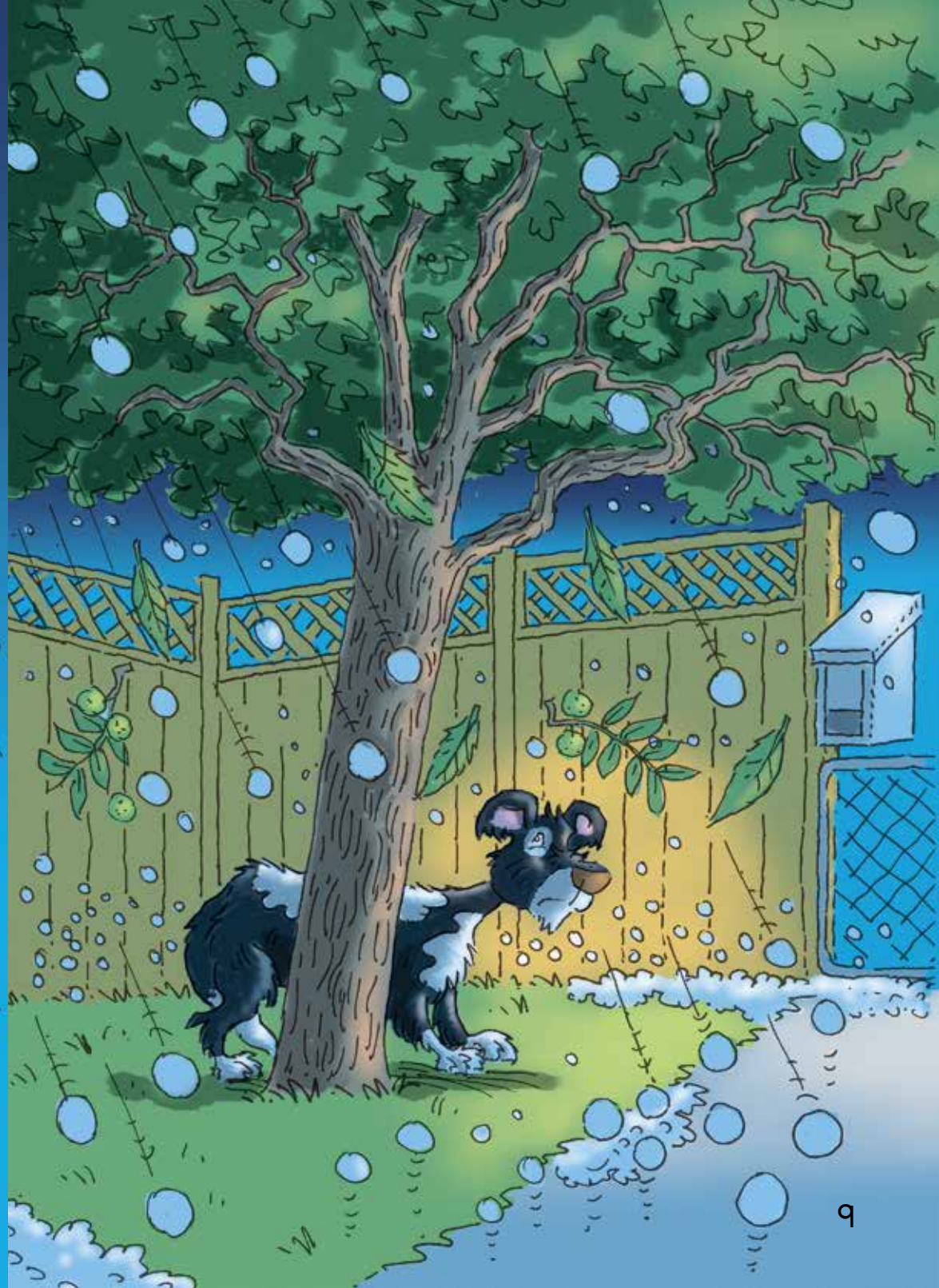
Ne ofo hake 'a Matangi fe'ungatonu mo e tapa ha 'uhila pea' ne fanongo ki he pa'upa'ulu'. Na'e mahino ki ai e me'a 'oku hoko' pea kamata ke ne ilifia. Neongo hono fakahingoa ia ko Matangi' ka na'a' ne mātu'aki fakalili'a he taimi 'oku tō ai ha matangi 'oku lahi, pea kovi taha' ka toe manamana.

'I he tapa e 'uhila' hono ua' ne ha'ulu ai mo ha fo'i mana fatulisi mālohi 'o ngalulu hono ki'i fale kēnelo', tuaiekemo e makape 'a Matangi 'o lele.

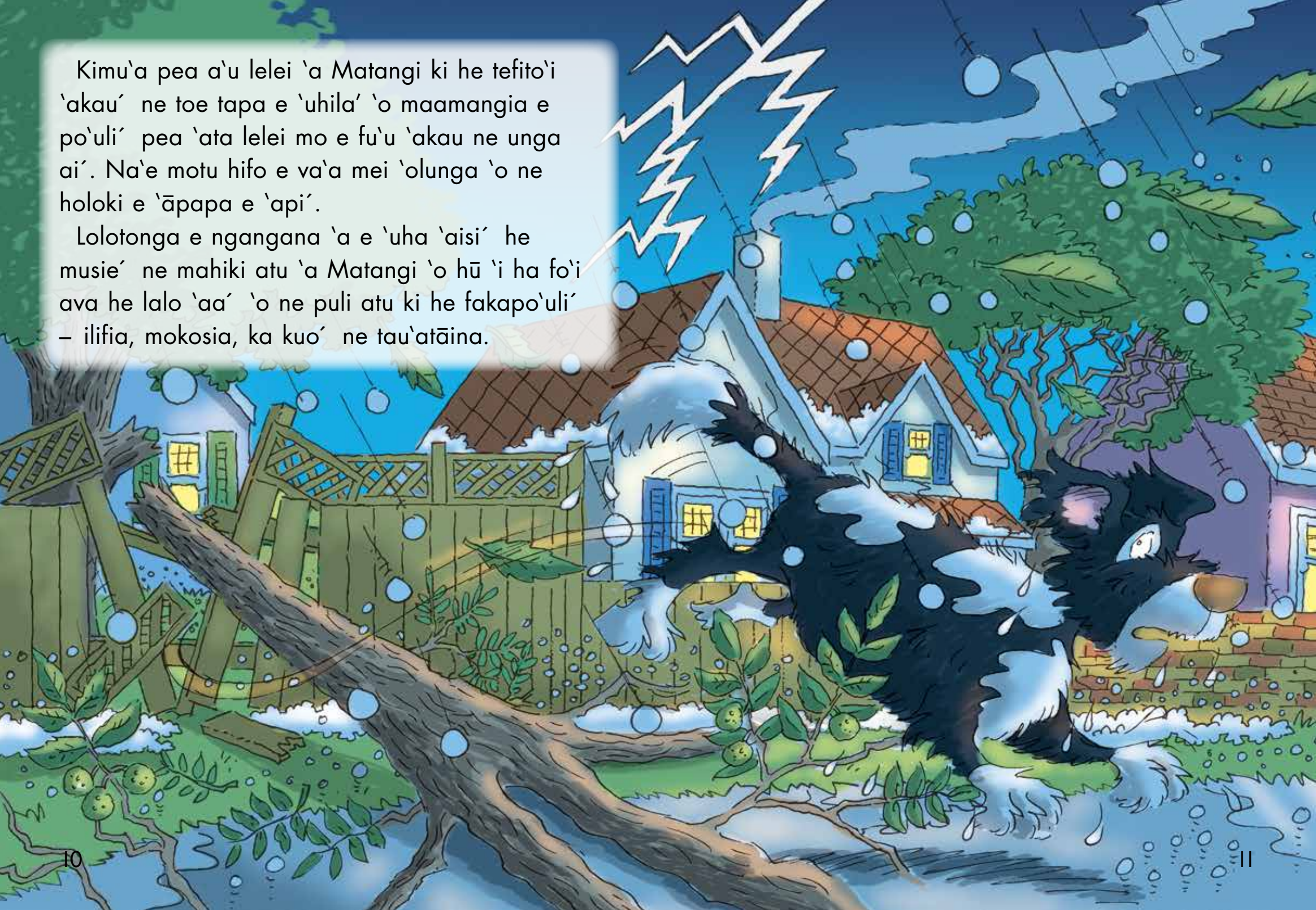
Na'e 'ikai 'ilo 'e Matangi pe ko 'ene lele' ki fē,
ka 'i he mano'o hono seini ha'i' na'a' ne ongo'i
ne ki'i mo'u lelea. Ne mafoki hono 'ulu' ki mui
kae papā e me'a 'i hono kia' 'o ne tū'ulu ai ki
mu'a. Ta ko e motu ia e leta kola ne ha'i'aki ia'.

Ne tohopo atu ai pē 'a Matangi ki he lalo
'akau' 'o fakamalumu ai mei he 'uha maka'.

Kimu'a pea a'u lelei 'a Matangi ki he tefito'i
'akau' ne toe tapa e 'uhila' 'o maamangia e
po'uli' pea 'ata lelei mo e fu'u 'akau ne unga
ai'. Na'e motu hifo e va'a mei 'olunga 'o ne
holoki e 'āpapa e 'api'.

Lolotonga e ngangana 'a e 'uha 'aisi' he
musie' ne mahiki atu 'a Matangi 'o hū 'i ha fo'i
ava he lalo 'aa' 'o ne puli atu ki he fakapo'uli'
– ilifia, mokosia, ka kuo' ne tau'atāina.

Vahe 3

'I he pongipongi 'e taha ne ofo hake 'a Matangi 'o fanongo ki ha longolongoa'a. Mei he lolo'akau ne mohe ai', na'a' ne sio ki ha longa'i fānau 'oku' nau tukufetuli holo mo 'aka'aka ha fo'i pulu 'i he loto mala'e musie'.

Ne lele 'osi atu 'a Matangi 'o kau he va'inga'. Ne afe mai e fo'i pulu 'e taha 'o tau hono 'ulu' 'o ma'u ai e oli 'a e fānau va'inga' mo nau kata'i ia, pea hanga mai e tokotaha lahi 'ia kinautolu' 'o se'e 'a Matangi ki tu'a.

'I he tuku'osi mai 'a Matangi mei he loto mala'e' na'a' ne fakatokanga'i ha ki'i ta'ahine 'oku tu'u mo 'ene tamai' 'o sio va'inga. Na'e mata malimali e ki'i ta'ahine' mo fiefia he sio kia Matangi'. Ne mahino kia Matangi ko e ki'i ta'ahine' ni 'oku 'ofa mo sai'ia he fanga kulii'.

Ne tu'u ai pē 'a Matangi he tafa'aki 'o e ki'i ta'ahine' mo e namu lelei mai e tunu me'akai mei he kauhala 'e taha' 'o ne kolosi atu ki ai.

Ne 'ikai anga 'a Matangi ki he lue he hala' pe sio 'i he feleleaki 'a e me'alele' tukukehe 'a e me'akai', pea ko e me'a pē ia na'a' ne fakakaukau ki ai' ko e me'akai' 'i he'ene kolosi ki he kauhala 'e taha'.

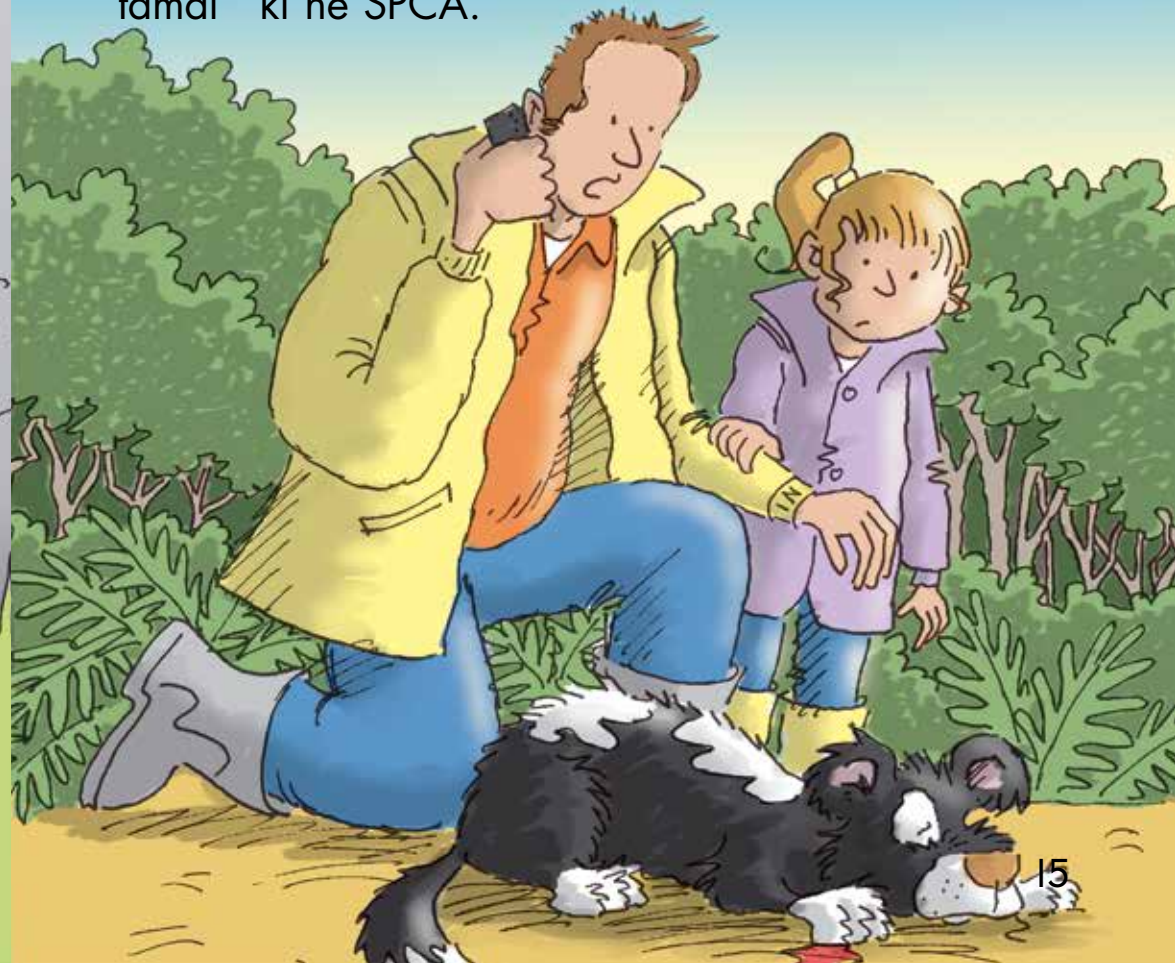
Fakafokifā 'ene fanongo ki he ngaolo ha ta'ofi kikī 'i he loto hala' 'o ne toki fakatokanga'i hake 'oku 'i he lalo me'alele ne tau ai' 'o ne toutou tekefili atu ki he ve'ehala' 'o tokoto ai.

Na'a' ne tu'u māmālie hake ki 'olunga 'o ketu atu ki he tafa'aki'. Na'e 'ikai ke ne ongo'i 'oku mamahi hono va'e' pe sio ki ha toto 'oku tafe ka na'a' ne toki fakatokanga'i pē he'ene tokoto he loto vao ne ketuketu ki ai'.

Lolotonga 'ene ngīngī tokotaha pē, na'e 'ikai ke ne fakatokanga'i 'a e fakasio hifo ha ongo fo'i 'ulu mei 'olunga he funga vao'. Ta ko e ki'i ta'ahine' ia mo 'ene tamai' na'e lele 'o tāvilivli ki ai he mala'e va'inga'. Na'a' na 'ohovale. Ne tu'u pē ki'i ta'ahine' 'o siofi e lavea he va'e 'o Matangi' ka ne 'ikai ala ki ai.

"Te ke sai pē. OK", ko e fanafana hifo ia e ki'i ta'ahine' kia Matangi lolotonga 'oku fetu'utaki 'ene tamai' ki he SPCA.

Na'e nofo pē ki'i ta'ahine' 'o siofi 'a Matangi
'o tatali ai ki he a'u mai e tangata ngāue mei
he SPCA. Na'a' ne amoamo pē 'a e kia 'o
Matangi' mo munomuna ki ai ke nonga 'o a'u
ki hono fakaheka ki he veeni' ke 'ave. Ko e

me'a faka'osi pē ia ne manatu'i 'e Matangi'
ko 'ene sio ki he ta'ata'alo mata mamahi 'a e
ki'i ta'ahine' 'i he mavahe atu 'a e veeni ne
fakaheka ai'.

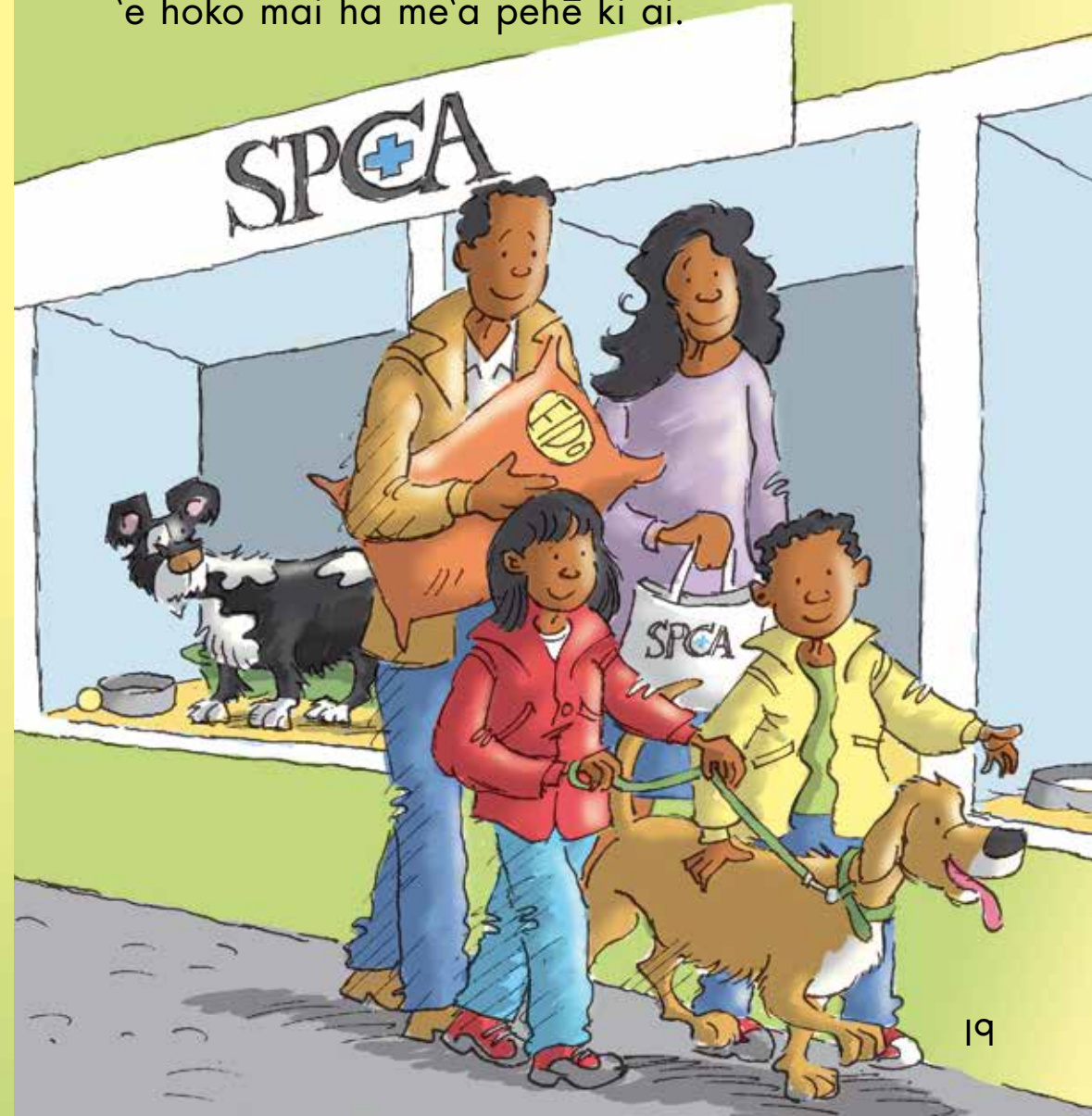

Vahe 4

Hili ha 'aho 'e fitu 'a e nofo 'a Matangi he falemahaki 'a e SPCA, mo ha uike 'e hongofulu 'ene 'a'ahi holo he ngaahi 'api 'o e kakai lelei', ne ongo'i 'e Matangi 'oku sai hono kafo'. Kuo lava eni ke lue 'ikai toe ketuketu. Ko e ngaahi huhu mo e faito'o ne fai ki ai' kuo tuku kotoa pea kuo mālohi lelei hono sino' ke va'inga mo e fanga kulī kehe nenau feohi'. Ne 'ikai ke hoha'a ia 'i hono ha'i ki hono kia' 'a e kola fo'ou' koe'uhi ko e 'ikai toe tāupe ha seini ki ai.

Ne 'ikai hala ha 'aho 'a e pau ke afe ha taha 'o siofi 'a Matangi mo e fanga kulī kehe nenau nofo fakataha'. Taimi 'e ni'ihī ne 'ave atu ai e fanga kulī' ia 'e ha kakai pea' nau fiefia foki, kae muna loto pē 'e Matangi 'e 'afē nai ha taimi 'e hoko mai ha me'a pehē ki ai.

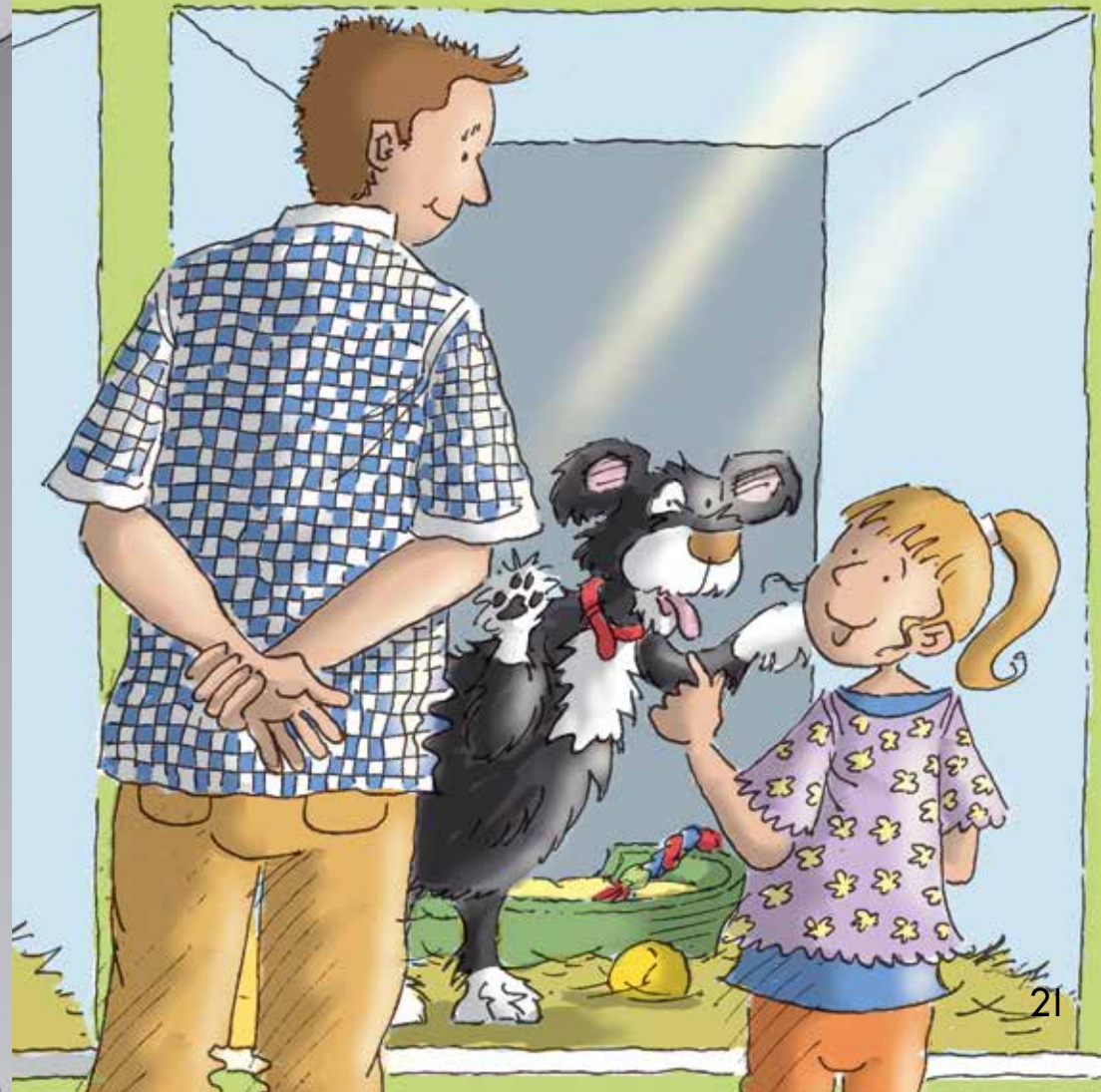
'Aho 'e taha, lolotonga e maa'u mohe 'a Matangi' na'e faka'ā'ā hake hono fo'i mata 'e taha 'o sio mai he matapā sio'ata 'o e loto'ā ne nofo ai', ki ha ongo fofonga 'oku' na malimali ange ki ai 'o ne manatu'i nenau 'osi fesiofaki kimu'a.

Ne tu'u pē ha ki'i ta'ahine 'o siofi mei tu'a 'a Matangi mo malimali fiefia ki ai pea fakapapau'i leva 'e Matangi ko e ki'i ta'ahine eni na'a' ne fakahaofi ia'.

Ne hanga hake ki'i ta'ahine' ki he tokotaha ne tu'u hono tafa'aki' 'o talaange "Dad, Dad. Ko ia! Ta 'ave ia? Ta 'ave mu'a ia ki 'api fakamolemole?"

Puna fiefia mai 'a Matangi mei he tafa'aki sio'ata 'e taha' 'o 'emo'emo mai hono 'elelo' ki he ki'i ta'ahine' mo 'ene fieofi ki ai'.

Vahe 5

Fakafiefia kia Matangi he ngaahi lelei kuo' ne ma'u'. 'Atā e feitu'u ke nofo ai 'i hono 'api fo'ou', 'i ai mo hono fale kēnelo lelei ange mo 'ikai ha'i seini ia ki ai. Lahi e ngaahi fo'i pulu ke ne va'inga'aki pea lava ke kelikeli 'i he musie' 'o tanu ai 'ene ngaahi fo'i hui' pea 'ikai foki ke 'itengia ia 'e ha taha ka ne u'u ha'ane me'a va'inga tolo hapo.

'Oku 'ave ma'u pē 'e he fāmili fo'ou 'a Matangi' 'o fakaluelue'i pe ko e holi 'a Matangi ke 'ave ia 'e ha taha kena kaungā luelue. Na'e maheni 'a Matangi mo e natula 'o e hala' pea mo e me'alele' kae pehē foki 'a e kau tufa meili'. 'I he 'aho Sāpate' 'oku 'ave 'a Matangi 'o feohi mo e fanga kulī kehe' pea ngofua foki ke hū mo mohe 'i fale.

Ko e Kulī Fiefia' Mo'ui Fiefia

- 'Oku fiema'u e fanga kulii' ke fakamālohisino. Takitaki kenau luelue he 'aho kotoa kae ha'i. Tānaki atu ki he fakamālohisino' 'oku fiema'u ke ako'i e kulii' ke angalelei he feohi mo e kakai' kae pehē ki he fanga kulii kehe' pea anga ki he feleleaki 'a e me'alele' foki.
- 'Oku mahu'inga ke tukuange kulii' mei hono maea ha'i'. 'Ave ia ki ha feitu'u 'oku fakangofua ke lele takai holo ai pea malu foki. Fakatatali hono tukuange' kae'oua leva kuo ako'i ke poto fe'unga ki hono mahino'i hono ui ia ke foki mai' pea talangofua foki.
- 'Oku manako ma'u pē kulii' ke va'inga. 'Oku mo'ui lelei ai honau 'atamai' pea mo o'i ia ke hoko ko ha monumanu tauhi fiefia.
- Ngāue'aki ma'u pē me'a va'inga' ke ako'i'aki ho'o kulii' kae 'oua te ke ngāue'aki ho nima' mo ho va'e'. 'Oua 'e lealahi'i ho'o kulii'. 'Oku tokoni e me'a va'inga' ke 'oua 'e fo'i vave 'a e kulii' mo nofonoa. Ngāue'aki e me'a va'inga tolo mo hapo' kapau 'oku 'ikai ke ke tokanga na'a' ne 'ola ke avaava.
- Taimi 'oku' ke va'inga tolotolo (fetch) ai mo ho'o kulii', fakapapau'i 'oku tangutu pea ke toki tolo. Fakapale'i ma'u pē ho'o kulii' he taimi 'oku foki mai ai mo e fo'i pulu' pe ko e me'a va'inga 'oku' ke ngāue'aki hili hono tolongi'.
- 'Oua 'e ha'i seini ho'o kulii'. Te ne fakatupu 'e ia ke puputu'u mo loto mamahi mo lavea ngofua pea palopalema foki mo 'ene tō'onga'.
- Taimi 'oku' ke va'inga ai mo ho'o kulii' kumi ha feitu'u 'oku 'ikai 'i ai ha fanga kulī kehe koe'uhi 'e lava kenau kē 'i he me'a va'inga 'oku' ke ngāue'aki.

**'A'ahi atu ki he uepisaiti kids.spcaeducation.org.nz
'o sio ai he fakahinohino ki hono tauhi 'o e kulii'**

Storm Gets a New Family

© 2016 Society for the Prevention of Cruelty to Animals Education, Auckland, New Zealand

Published by Wendy Pye Publishing Limited for SPCA Education

Text by John Carr

Illustrations by Philip Webb

This Tongan edition published 2019

ISBN: 978-1-98-857814-9

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Distributed in New Zealand by The SPCA

3047 Great North Road, New Lynn, Auckland 0640, New Zealand